

ANALYSE VAN DE KLIMAATTOP IN MARRAKESH (COP22) AANBEVELINGEN VOOR 2017

Het Akkoord van Parijs is al in werking getreden maar moet nog op veel vlakken geconcretiseerd worden. De 22ste internationale klimaatconferentie, die plaatsvond in Marrakesh in november 2016, initieerde dat traject van concretisering. Het Platform klimaatrechtvaardigheid, dat de milieuorganisaties, vakbonden, noord-zuidorganisaties en jeugdleden verenigt, maakt de balans op van de klimaatconferentie in Marrakesh en formuleert haar aanbevelingen voor 2017 en komende periode.

ANALYSE COP22

Bevestigde politieke wil om het Akkoord van Parijs uit te voeren

COP22 tekende een duidelijk vervolg van het proces uit, ondanks de onrust die was gezaaid door de verkiezing van klimaatscepticus Donald Trump als volgende president van de Verenigde Staten. Het engagement om door te gaan met het Akkoord van Parijs werd bevestigd in verschillende politieke verklaringen. Zo was er de 'Marrakech Action Proclamation' maar ook een 'Road Map for Global Climate Action', die vrijwillige acties van een breed scala aan actoren samenbrengt. Nog ambitieuzer was de verklaring van de 48 meest kwetsbare landen (*Climate Vulnerable Forum*) om zo snel mogelijk om te schakelen naar 100% hernieuwbare energie, maar ook de publicatie van langetermijnstrategieën door vier landen.¹ Hoewel de plannen ver van perfect zijn, tonen deze landen hun politieke wil en geven ze weerklank aan de boodschap van het middenveld dat we sneller moeten en zullen vooruitgaan (#wewillmoveahead²).

2018

Deze politieke verklaringen staan in contrast met de trage inhoudelijke vooruitgang in de praktijk. Terwijl vorderingen verwacht werden inzake pre-2020 ambitie, de nieuwe *Nationally Determined Contributions* (NDC) of transparantie, is het voornaamste resultaat van COP22 de start van een traject van twee intensieve werkjaren om tot sleutelbeslissingen over de implementatie van het Akkoord van Parijs te komen in 2018. Na deze twee jaren moet het Akkoord van Parijs volledig operationeel zijn. 2018 kondigt zich dus aan als nieuw politiek momentum.

Een rechtvaardige transitie en een schone toekomst

Terwijl er verschillende beslissingen werden genomen om het werk in 2017 en 2018 verder te zetten, stellen we vast dat de ambitie op dit moment achterophinkt.³ Beleidsmakers moeten de daad bij het woord voegen en maatregelen op maat maken van de vooropgestelde doelstellingen. Overheden kunnen op elk moment hun NDC bijstellen, op voorwaarde dat ze verhoogd worden. Om de temperatuurdoelstelling van het Akkoord van Parijs⁴ te respecteren, is er nood aan een rechtvaardige transitie naar een koolstofarme maatschappij die streeft naar 100% hernieuwbare energie. COP22 heeft een internationale expertengroep gecreëerd om zich te verdiepen in de manier om die rechtvaardige transitie te realiseren.⁵

Geen « COP voor het Zuiden »

COP22 werd niet de « COP voor het Zuiden » die aangekondigd was: belangrijke beslissingen inzake de rol van landbouw (van koolstofcompensatie tot voedselzekerheid), de status van *het Adaptation Fund*, de strategische discussies over een verzekeringsmechanisme voor klimaatslachtoffers (*loss and damage*) en de start van de onderhandelingen over een definitie en criteria van internationale klimaatfinanciering werden uitgesteld. In de discussies over landbouw en meer algemeen over landgebruik kwamen opnieuw grote tegenstellingen naar boven tussen de geïndustrialiseerde landen en de ontwikkelingslanden.⁶ Bovendien biedt de 'Road Map to the 100bn', opgesteld door de donorlanden, onvoldoende duidelijkheid over de concrete bedragen voor internationale klimaatfinanciering tot en met 2020 en geen garantie op een evenwicht tussen financiering voor mitigatie en

¹ In het Akkoord van Parijs engageerden alle landen zich tot de publicatie van een langetermijnstrategie voor koolstofarme ontwikkeling tegen 2020. De Verenigde Staten, Mexico, Canada en Duitsland publiceerden hun strategie tijdens COP22, Frankrijk volgde in december. De Europese Unie en andere grote landen moeten hier een voorbeeld aan nemen en hun langetermijnstrategie indienen. Zie http://unfccc.int/focus/long-term_strategies/items/9971.php.

² Zie http://www.greenpeace.org/international/community_images/84/2284/132004_232463.jpg

³ Het Emission Gap report van de UNEP toont aan dat de INDC's ingediend door de landen samen niet voldoende zijn om de doelstellingen van het Akkoord van Parijs te behalen en dus de opwarming te beperken tot ver onder 2°C of zelfs 1,5°C. De huidige INDC's zetten ons nog op een traject van 3°C opwarming.

⁴ "Holding the increase in the global average temperature to well below 2°C above pre-industrial levels and pursuing efforts to limit the temperature increase to 1.5°C above pre-industrial levels."

⁵ <http://unfccc.int/resource/docs/2016/sb/eng/l06.pdf>

⁶ Lees de bezorgdheden van ngo's en sociale bewegingen over valse oplossingen in 'Our land is worth more than carbon' via http://www.eurovia.org/wp-content/uploads/2016/11/Our-land-is-worth-more-than-carbon_VF1.pdf

adaptatie. Enkel de initiatieven rond capaciteitsopbouw en de bijdragen voor het *Adaptation Fund*, onder meer door de Belgische regio's, zorgden voor een positieve noot inzake klimaatrechtvaardigheid.

In conclusie zette COP22 kleine stappen in de richting van de implementatie van het Akkoord van Parijs en maakte de top de weg vrij voor twee werkjaren. Het is nu aan de nationale regeringen om de implementatie voor te bereiden in hun nationale plannen aan de hand van coherent beleid. Tegelijk moet de internationale gemeenschap een versnelling hoger schakelen.

AANBEVELINGEN

Voor 2017 vragen wij België – de regio's en de federale overheid – om zo snel mogelijk het Akkoord van Parijs te ratificeren en te implementeren, en doen wij de volgende aanbevelingen :

1/ Ontwerp een ambitieus en rechtvaardig Nationaal Klimaat- en Energieplan 2030 (NKEP2030):

- met een gemeenschappelijke visie voor 2030 en 2050, op basis van regelmatig en transparant interministerieel overleg (binnen de Interministeriële Conferentie Leefmilieu uitgebreid met klimaat en energie);
- dat de periode 2017-2030 omvat om het gebrek aan een Nationaal Klimaatplan 2020 op te vullen;
- aan de hand van een methodologie die de Belgische bevolking betreft, het middenveld consulteert en bestaande adviesraden betreft gedurende het hele voorbereidingsproces van het NKEP2030 en die transparant is door regelmatige rapportering aan de parlementen en het openbaar maken van de agenda's en verslagen van vergaderingen;
- dat de volgende principes bevat:
 - o Integratie van de regionale en federale visies en plannen
 - o Een langetermijnperspectief in overeenstemming met de engagementen van het Akkoord van Parijs
 - o Harmonisering van strategieën voor emissiereducties in de sectoren die niet onder het Europese emissiehandelsstelsel vallen;
 - o Integratie van de intra-Belgische verdeling van de 2030-doelstellingen (te onderhandelen wanneer de Belgische doelstelling vaststaat op Europees niveau) en een mechanisme dat een verhoging van deze doelstellingen toelaat
 - o Volledige uitfasering van fossiele brandstoffen en nucleaire energie en een streefdoel van 100% hernieuwbare energie tegen 2050 onder de voorwaarden van een rechtvaardige transitie;
 - o Een implementatiestrategie voor die rechtvaardige transitie op basis van een sociale dialoog, vergaande investeringen, vormingen, respect voor mensenrechten en een sterke sociale bescherming
 - o Beleidscoherentie, wat een einde moet betekenen voor beleidsmaatregelen die de klimaatcrisis verergeren. In het bijzonder gaat het om maatregelen die de structurele afhankelijkheid van fossiele energie verlengen, onder meer inzake internationale handel, voedselbeleid, ruimtelijke ordening en transport
 - o Educatie en sensibilisering om de maatschappelijke veranderingen die gepaard gaan met de overgang naar een koolstofarme maatschappij te begeleiden
 - o Planning voor implementatie en stadia van herziening en een begroting van de maatregelen van het NKEP2030
 - o Concretisering en inachtneming van wat de Belgische NKEP2030 betekent op internationaal niveau in het kader van beleidscoherentie voor ontwikkeling (PCD) en duurzame ontwikkeling (Agenda 2030)

2/ Kom de internationale beloftes voor klimaatfinanciering na

- Voorzie minimum 50 miljoen euro, die additioneel is aan ontwikkelingssamenwerking, en maak daarbij onder meer gebruik van innovatieve financieringsbronnen⁷;
- Stel een routekaart op die een stijging voorziet naar 500 miljoen euro per jaar tegen 2020, een billijke Belgische bijdrage aan de internationale doelstelling om 100 miljard dollar per jaar te voorzien tegen 2020;
- Harmoniseer de methodes waarmee de Belgische regio's en federale overheid rapporteren over hun bijdragen aan de internationale klimaatfinanciering en optimaliseer de transparantie;

⁷ Wij verwachten van België een constructieve houding in de implementatie van de Europese Financiële Transactietaks (FTT), waarvan de opbrengsten kunnen gebruikt worden voor internationale uitdagingen. Andere mogelijke innovatieve financieringsbronnen zijn de heroriënteringen van subsidies voor fossiele energie en de opbrengsten van de Europese emissiehandel (ETS).

- Garandeer dat de middelen besteed worden op een manier die tegemoet komt aan de adaptatienoden van de meest kwetsbare landen.

3/ Pleit voor meer ambitie op het Europese niveau

- Verhoog de NDC's voor de *facilitative dialogue* in 2018, en in het bijzonder de Europese 2030-doelstellingen die niet in lijn zijn met de doelstellingen van het Akkoord van Parijs⁸ en wijs daarbij het gebruik van valse oplossingen⁹ af;
- Prioriteer drastische emissiereducties in de sectoren die het meeste uitstoten, de snelste en meest doeltreffende, transparante en billijke manier om de noodzakelijke economische transitie te garanderen;
- Moedig een Europees beleid aan om volledig te stoppen met fossiele brandstoffen en nucleaire energie en te streven naar 100% hernieuwbare energie tegen 2050 onder de voorwaarden van een rechtvaardige transitie;

Het Platform Klimaatrechtvaardigheid is een Belgisch politiek platform gecoördineerd door 11.11.11 en CNCD-11.11.11 en gevormd met ABVV-FGTB, ACV-CSC, ADG, APERe, Associations21, Bond Beter Leefmilieu (BBL), Beweging.net, Broederlijk Delen, CGSLB-ACLVB, Climate Express, Climaxi, Conseil de la Jeunesse, Ecokerk, Entraide et Fraternité, FSTM, Geneeskunde voor de Derde Wereld (G3W), Greenpeace, Inter-environnement Wallonie (IEW), Klimaat en sociale Rechtvaardigheid, Natuurpunt, NatuurpuntCVN, Oxfam-Solidariteit, Oxfam Wereldwinkels, Protos, SLCD, SOS FAIM, Vlaamse Jeugdraad, Vredeseilanden en WWF.

⁸ <http://www.caneurope.org/climate/climate-energy-targets>

⁹ Onder andere de risico's die gepaard gaan met het concept koolstofneutraliteit ('zero net emissions'), koolstofcompensatiemechanismen, niet-duurzame biobrandstoffen, CCS toegepast in steenkoolcentrales en het gebruik van niet-duurzame biomassa (zowel van nationale oorsprong als import uit het Zuiden).